

Rozwój daje radość

„Największą mądrością jest umieć jednoczyć, nie rozbijać”.

S. Wyszynski

Uczęszczanie dzieci niepełnosprawnych intelektualnie do szkoły specjalnej wiąże się często z koniecznością wyrwania dziecka z jego rodziny i miejsca zamieszkania. Ważne jest, aby dziecko niepełnosprawne kształciło się możliwie najbliżej swojego miejsca zamieszkania – w środowisku lokalnym. Kontakty z rówieśnikami, w szkole masowej, wywierają ogromny wpływ na rozwój cech osobowości, możliwości poznawczych, predysponują do przyswajania wiedzy oraz osiągnięcia optymalnego poziomu samodzielności w podstawowych sferach życia.

Praca z każdym dzieckiem, z niepełnosprawnością intelektualną powinna przebiegać według indywidualnego programu dostosowanego do jego potrzeb i możliwości. Edukacja powinna mieć charakter rehabilitacji środowiskowej, ponieważ jest to:

- konieczne
- możliwe
- korzystne.

Podstawą planowania pracy nauczyciela prowadzącego zajęcia edukacyjno-terapeutyczne i rewalidacyjno-wychowawcze jest wszechstronna znajomość dziecka.

Wiedza o stopniu niepełnosprawności intelektualnej, stanie zdrowia, sytuacji rodzinnej, aktualnym poziomie rozwoju psychoruchowego jest niezbędna do ustalenia:

- kierunków oddziaływań rewalidacyjnych,
- programu rewalidacji indywidualnej.

O częstotliwości nakreślania programów pracy, z dzieckiem niepełnosprawnym intelektualnie, powinny decydować takie czynniki jak:

- dynamika rozwoju ucznia,
- tempo nabywania sprawności, umiejętności i wiadomości.

Poniżej prezentuję przykładowy indywidualny program edukacyjno-terapeutyczny i rewalidacyjno-wychowawczy opracowany przeze mnie dla dzieci z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębszym.

Programy te powstały w oparciu o fachową literaturę metodyczną. Zajęcia prowadzone są przez nauczyciela posiadającego odpowiednie przygotowanie pedagogiczne.

Hasła w nich zawarte są ze sobą w ścisłej korelacji i mają charakter otwarty. Realizacja treści programowych odbywa się w warunkach zapewniających dzieciom życzliwą atmosferę, poczucia komfortu i zaufania do nauczyciela. Bazę nabywania umiejętności i nawyków stanowią czynności znane i lubiane przez dziecko związane z życiem codziennym. Każda aktywność dziecka jest wzmacniana pozytywnie i otoczana szczególnym pietyzmem, podkreślając przy tym akceptację dla cech osobistych dziecka. Dobór treści programowych i ich zakres uwzględnia potrzeby indywidualne dziecka, jego możliwości percepcyjne i motoryczne, upodobania oraz najmocniejsze strony rozwojowe. Wiąże się to z koniecznością opracowania dla każdego dziecka indywidualnego programu z zachowaniem proporcji pomiędzy wymaganiami, a możliwościami psychofizycznymi uczniów.

Opracowane programy zostały wdrożone do realizacji w roku szkolnym 2006/2007.

Opracowała: mgr Lidia Orkisz

17.10. 2006 r

**INDYWIDUALNY PROGRAM
EDUKACYJNO – TERAPEUTYCZNY
NA ROK SZKOLNY 2006/2007**

SEMESTR I i II

**„Lata dziecięce są górami, z których rzeka bierze swój początek,
rozpęd i kierunek” Janusz Korczak**

Zadaniem zajęć edukacyjno – terapeutycznych jest praca nad wszechstronnym rozwojem ucznia. Prowadząc zajęcia należy pamiętać, aby zachować stopniowanie trudności, ćwiczenia prowadzić w formach atrakcyjnych dla uczenia, chwalić za najmniejsze osiągnięcia, a przerobiony materiał powtarzać jak najczęściej małymi partiami. Należy pamiętać o zasadzie systematyczności. Nie bez znaczenia jest również życzliwy stosunek do dziecka. Przyjemna, swobodna atmosfera na zajęciach mobilizuje dziecko do pracy, sprzyja odreagowaniu napięć. Wprowadzenie elementów terapii zabawowej i zajęciowej zmniejsza lęki związane z nauką szkolną. Zajęcia o charakterze relaksacyjnym, zabawowym oddziałują na dziecko terapeutycznie, umożliwiają osiąganie sukcesu, sprzyjają zacieśnianiu więzi emocjonalnych między nauczycielem a uczniem. Treść i problematyka zajęć wynikają z podstawy programowej dla uczniów niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu umiarkowanym. Zagadnienia dotyczy będą dziecka, jego rodziny, szkoły, środowiska bliższego i dalszego.

OBSŁUGIWANIE SIEBIE

Cel ogólny: Kształcenie samodzielności. Usprawnianie ruchowe.

Cele szczegółowe	Sposoby, narzędzia i formy realizacji	Czas rozpoczęcia, czas zakończenia	Ocena, uwagi
<p>1. Samodzielne spożywanie posiłków. 2. Nawyki higieniczne – kulturalne korzystanie z WC. 3. Ubieranie się. 4. Sprawność motoryczna.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - stała kontrola w czasie spożywania posiłków w szkole i w domu - umiejętne nalewanie płynów do kubka i talerza podczas śniadań na stołówce szkolnej - dokładne mycie rąk po wyjściu z toalety (etapy) - praktyczny pokaz - stała kontrola - filmy DVD, wideo - plakaty - dobieranie odzieży do odpowiedniej części ciała, zgodnie z porą roku, - Ćwiczenia w praktycznym ubieraniu i rozbieraniu: zapinanie guzików, zamków, kłamr, nap, wiązanie butów - filmy DVD - programy komputerowe - strony internetowe: WWW.dzieci.pl itp. - Wchodzenie i schodzenie po schodach nogami na zmianę. próbv poruszania się 	<ul style="list-style-type: none"> - cały rok - od września do czerwca - według potrzeb - cały rok, - podczas czynności dnia codziennego, w miarę potrzeb - przez cały rok - podczas czynności dnia codziennego 	

	bez trzymania się poręczy, - praktyczny pokaz - ćwiczenia ruchowe usprawniające pracę nóg		
--	---	--	--

KOMUNIKOWANIE SIĘ

Cel ogólny: Zapewnienie możliwości najpełniejszego komunikowania się z otoczeniem w sposób werbalny i pozawerbalny.

Cele szczegółowe	Sposoby, narzędzia i formy realizacji	Czas rozpoczęcia, czas zakończenia	Ocena, uwagi
1. Ćwiczenia oddechowe. 2. Ćwiczenia narządów mowy. - usprawnianie języka - ćwiczenie żuchwy - ćwiczenia warg - ćwiczenia podniebienia miękkiego	- wdechy i wydechy raz przez usta, raz przez nos - wypowiedzianie samogłosek (a, o, e, i) i zestawu samogłosek (ao, au, ai, ay) na wydechu - mówienie zestawu spółgłosek z samogłoskami np. ba, be, bu, bi itp - ćwiczenia poprawnego oddechu z zastosowaniem form zabawowych: np. dmuchanie na płomień świecy, paski z bibuły, kulki waty, puszczenie baniek mydlanych, wiatraczki itp. - wysuwanie języka do przodu, unoszenie nad górną wargę, opuszczanie do brody - oblizywanie podniebienia od górnych zębów itp. - praktyczny pokaz przy lustrze - naśladowanie ziewania - przesuwanie szczęki raz w prawą, raz w lewą stronę - żucie gumy, chrapanie - dokładne rozdrabnianie pokarmów w czasie posiłków - praktyczny pokaz - ustno – twarzowa terapia regulacyjna wg Castillo – Moralesa - energiczna wymowa połączeń głoskowych np. ku, gu, ko, go itp. - praktyczny pokaz przy lustrze	- w czasie zajęć - w miarę potrzeb przez cały rok - podczas różnych zabaw tematycznych - w miarę potrzeb - podczas zabaw, w czasie wolnym - podczas czynności dnia codziennego - według potrzeb	

FUNKCJE POZNAWCZE

Cel ogólny: Rozwijanie zdolności do kwalifikowania wyróżnionych w potoku mowy głosek. Usprawnianie koncentracji na bodźcach słuchowych i lokalizowanie tych dźwięków.

Cele szczegółowe	Sposoby, narzędzia i formy realizacji	Czas rozpoczęcia, czas zakończenia	Ocena, uwagi
1. Rozwijanie słuchu fonematycznego. 2. Ćwiczenia wrażeń słuchowych. 3. Rozwijanie spostrzegawczości wzrokowej. 4. Rozwijanie spostrzegawczości wzrokowo - słuchowej. 4. Ćwiczenia na liczbach. 6. Ćwiczenia graficzne. 7. Orientacja przestrzenna.	<ul style="list-style-type: none">- wyodrębnienie wyrazów w zdaniu- Wysłuchiwanie samogłosek w nagłosie, wygłosie- wyklaskiwanie sylab- nauka wierszyków i piosenek na pamięć- nagrania magnetofonowe- programy komputerowe dla dzieci- prawidłowe powtarzanie głosek przez dziecko- dobieranie obrazków do głosek i głosek do obrazków, ćwiczenia dźwiękonaśladowcze- rozpoznawanie przedmiotów na podstawie barwy dźwięku- rozpoznawanie odgłosów dochodzących z otoczenia i ich naśladowanie- słuchanie radia, płyt, bajek z kaset- programy komputerowe- tworzenie par identycznych obrazków- układanie obrazków wg instrukcji słownej- wyszukiwanie obrazków, figur, liter wśród innych, w tle, w tekście (domino, loteryjki, puzzle)- zaznaczanie mylonych liter w różnych tekstach- układanie wzorów przestrzennych- tworzenie sylab, wyrazów z sylab- budowanie wg wzoru kompozycji z klocków, zagadki, pantomima- segregowanie wyróżnianie przedmiotów wg podanej głoski- dobieranie wyrazów do podanej głoski, dobieranie podpisów do obrazków- podawanie liczby głosek w wyrazie (3-4 głoski)	<p>Październik – grudzień</p> <ul style="list-style-type: none">- według potrzeb- w czasie czynności dnia codziennego- podczas spacerów w ciągu roku- według potrzeb <p>Wrzesień – październik</p> <ul style="list-style-type: none">- według potrzeb <p>Listopad – grudzień</p> <p>Drugie półrocze</p> <p>Październik- styczeń</p> <p>Luty- marzec</p> <p>Kwiecień – czerwiec</p> <ul style="list-style-type: none">- w ciągu roku szkolnego,- w miarę potrzeb- przez cały rok <p>Maj – czerwiec</p> <p>Wrzesień - październik</p>	

	<ul style="list-style-type: none">- rebusy, dobierani sylabowe- programy komputerowe- pomoc e dydaktyczne przygotowane przez nauczyciela- uzupełnianie liter w prostych wyrazach,- ćwiczenia relaksacyjne- program komputerowy „Alik’- + i – bez przekroczenia progu dziesiątkowego- ćwiczenia w przeliczaniu elementów w zakresie dostępnym dziecku, tworzenie zbiorów. Porównywanie zbiorów, próby rozwiązywania zadań z treścią- działania na monetach- gra: domino, Chińczyk- plansze, dobieranie liczby do obrazka i odwrotnie- strony internetowe dla dzieci: WWW.dzieci.pl WWW.krasnoludki.pl itp.- program komputerowy: „liczę z Reksiem”- pogłębianie konturów figur geometrycznych, szlaczków, konturowych obrazków,- wypełnianie różnych konturów za pomocą kresek poziomych lub pionowych.- rysowanie szlaczków literopodobnych w liniaturze o stopniowo zmniejszających się wymiarach- autoorientacja (wskazywanie prawej i lewej części ciała)- orientacja w schemacie ciała osoby stojącej naprzeciw- nazywanie pór roku, miesięcy- ćwiczenie orientacji w przestrzeni – szachownica- śledzenie linii, przedmiotów wzrokiem- kreślenie kształtów graficznych w powietrzu itp.		
--	--	--	--

USPOŁECZNIENIE

Cel ogólny: Rozwijanie poczucia akceptacji i bezpieczeństwa.

Cele szczegółowe	Sposoby, narzędzia i formy realizacji	Czas rozpoczęcia, czas zakończenia	Ocena, uwagi
1. Przestrzeganie norm współuczestnictwa w grupie. 2. Przygotowanie do pełnienia różnych ról społecznych.	<ul style="list-style-type: none">- czekanie na „swoj moment” i włączanie się do zabawy (gry stolikowe)- mobilizowanie i zachęcanie do udziału w grach zespołowych w czasie przerw między lekcyjnych- rozmowy kierowane związane z różnymi uroczystościami- uczestnictwo w przedstawieniach i apelach szkolnych- zabawy tematyczne- układanki, działalność plastyczna, fotografie, filmy DVD, wycieczki i spacer	<ul style="list-style-type: none">- cały rok- przez cały rok- w miarę potrzeb	

MOTORYKA

Cel ogólny: Stymulowanie rozwoju zgodnie z indywidualnymi możliwościami i potrzebami.

Cele szczegółowe	Sposoby, narzędzia i formy realizacji	Czas rozpoczęcia, czas zakończenia	Ocena, uwagi
1. Ćwiczenia równoważne. 2. Ćwiczenia uelastyczniające palce.	<ul style="list-style-type: none">- zabawy ruchowe ze śpiewem- stanie na jednej nodze, podskoki jedno- i obunóż,- chodzenie po krawężniku podczas wycieczek i spacerów- metoda ruchu rozwijającego W. Sherborne, program aktywności CH. Knilla- malowanie dużych form kolistych z zachowaniem kierunku pisania- nawlekanie różnych elementów na sznurek,- cięcie papieru po linii prostej i falistej- kopiowanie rysunków, malowanie obrazków- programy komputerowe (Paint)- strony internetowe dla dzieci np. WWW.krasnoludki.pl	<ul style="list-style-type: none">- przez cały rok w miarę potrzeb- przez cały rok- w miarę potrzeb	

Opracowała: mgr Lidia Orkisz

**INDYWIDUALNY PROGRAM
REWALIDACYJNO - WYCHOWAWCZY
NA ROK SZKOLNY
2006/2007
SEMESTR I i II**

**„Słońce jest źródłem światła, ciepła, radości.
Jednak w nadmiarze oślepia i męczy.
Trzeba ciemnych chmur i deszczu, aby życie
Nabrało barw tęczy.
Nad dziećmi głęboko niezrozumianymi
Chmury są wyjątkowo gęste. A mimo to
Ich życie może być również barwne i rozświetlone”.**
M. Kwiatkowska

W pracy z dzieckiem z tak dużą niepełnosprawnością intelektualną i fizyczną metodą jest każde działanie, które powoduje, że dziecko podejmuje działania i jednocześnie jest zadowolone. Metodą jest wielokrotne powtarzanie czynności i poleceń. Dziecko zapozna się z przedmiotem tylko wtedy, kiedy dostanie go do ręki, pozna jego fakturę, ciężar, zapach, smak. Czasami nową rzecz bierze chętnie, innym razem trzeba mu tą rzecz „wcisnąć” lub zabronić dotykania. Tylko na podstawie wnikliwej obserwacji można się zorientować, jakie działania należy podjąć, aby osiągnąć cel.

Program został opracowany na podstawie zaleceń Poradni Psychologiczno -Pedagogicznej w Żarach (orzeczenie w sprawie zajęć rewalidacyjno – wychowawczych).

Cel ogólny:

- troska o rozwój dziewczynki w miarę jej możliwości i potrzeb indywidualnych poprzez stworzenie optymalnych warunków i sytuacji pozwalających na doświadczanie, rozumienie otaczającej rzeczywistości oraz pobudzających aktywność poznawczą.

JA Z SAMYM SOBĄ (poczucie świadomości własnego ciała, jego schematu i orientacji w przestrzeni oraz samoobsługa).

Cel ogólny: Poszerzanie repertuaru czynności samoobsługowych. Kształcenie autoorientacji i orientacji przestrzennej.

Cele szczegółowe	Sposoby, narzędzia i formy realizacji	Czas rozpoczęcia, czas zakończenia	Ocena, uwagi
1. Jedzenie - usprawnianie czynności jedzenia i picia: spożywanie mas papkowych, pokarmów płynnych - posługiwanie się łyżeczką;	- prowadzenie ręki dziecka, próby jedzenia łyżką przy prowadzeniu, próby picia z kubka i kierowania go do ust przy prowadzeniu; - ćwiczenie odruchu chwytanego;	- cały rok - podczas czynności dnia codziennego - cały rok, w miarę potrzeb - cały rok, w miarę potrzeb - czynności dnia codziennego	
2. Ubieranie się - ćwiczenie umiejętności pomagania dorosłemu przy czynnościach rozbierania i ubierania	- prośenie dziewczynki o rękę, nogę, pupę, aby przesunęła, przewróciła na bok itp. – wspieranie jej przy tych czynnościach;	- podczas czynności dnia codziennego, - - w miarę potrzeb - wrzesień – grudzień, cały rok	
3. Higiena osobista - ćwiczenie umiejętności mycia rąk - wycieranie twarzy chusteczką	- instrukcja słowna plus prowadzenie rąk dziewczynki przez wszystkie etapy tej czynności,		
4. Potrzeby fizjologiczne - próby korzystania z nocniczka	- ćwiczenie odruchu chwytanego - prowadzenie dłoni z chusteczką w kierunku buzi i pomoc w wwtarciu. cały		
5. Autoorientacja			

- świadomość własnego ciała - identyfikacja z własnym imieniem	czas towarzyszy instrukcja słowna -przytrzymywanie dziewczynki podczas korzystania z nocnika, chwalenie, głaskanie - rozpoznawanie siebie w lustrze, poszczególnych części swego ciała - różne formy stymulacji dotykowej: masowanie ciała rącznikiem, obszcypywanie, łaskotanie - metoda Shantali		
---	---	--	--

JA I OTOCZENIE

Cel ogólny: Nawiązywanie interakcji z innymi osobami otoczenia, także nieznanymi. Kształtowanie umiejętności współdziałania.

Cele szczegółowe	Sposoby, narzędzia i formy realizacji	Czas rozpoczęcia, czas zakończenia	Ocena, uwagi
1. Ja jako członek rodziny - rozpoznawanie poszczególnych osób w domu, ich imion - utrwalanie gestów na powitanie i pożegnanie	- zachęcanie dziewczynki do kierowania wzroku w stronę domowników, do przywoływania ich gestem „ej” - podawanie ręki, gest „pa-pa”, - aranżowanie sytuacji tego wymagających	- cały rok - w miarę potrzeb	
2. Ja w świecie kultury - motywowanie do współdziałania w zabawach z nauczycielem	w trakcie zabaw ruchowych, muzycznych, plastycznych, czynności samoobsługowych		

MOJE CECHY, SPRAWNOŚCI, UMIEJĘTNOŚCI I NAWYKI

Cel ogólny: Poszukiwanie nowych form porozumiewania się. Kształcenie umiejętności manipulacyjnych.

Cele szczegółowe	Sposoby, narzędzia i formy realizacji	Czas rozpoczęcia, czas zakończenia	Ocena, uwagi
1. Motoryka - doskonalenie umiejętności poruszania się, ruch do celu na określonej przestrzeni - doskonalenie umiejętności manipulacyjnych	- przewracanie się i turlanie, - pełzanie – czołganie - raczkowanie - motywowanie dziewczynki do poruszania się, zmiany położenia np. z pleców na brzuch i odwrotnie,	Cały rok, w miarę potrzeb - w miarę potrzeb, podczas czynności dnia codziennego	
2. Komunikowanie się - odbieranie informacji - nadawanie informacji	- unoszenie się w pozycji na brzuchu - metoda ruchu rozwijającego	- cały rok Wrzesień – październik; Marzec – czerwiec - w miarę potrzeb - podczas czynności dnia codziennego	
3. Umiejętności praktyczne - naśladowanie	W. Sherborne - rzucanie		
4. Muzykowanie	- chwytanie i trzymanie		
5. Umiejętności techniczne - darcie i strzępienie	- ćwiczenie odruchu chwytanego i manipulacji,		

	<ul style="list-style-type: none"> - przekładanie, przesypanywanie - uderzanie -gniecenie, mieszanie - doskonalenie czynności typu: daj, - rozumienie komunikatów mówionych znakowo – symbolicznych - wypowiedzianie komunikatów mową i przekazywanie ich za pomocą znaków - ustno – twarzowa terapia regulacyjna wg Castillo-Moralesa - odtwarzanie odgłosów z otoczenia podczas spacerów - kiwanie się, gra na grzechotce, - program aktywności Ch. Knilla - zabawy manipulacyjne, paluszkowe, 		
--	---	--	--

TO, CO MNIE WSPIERA

Cel główny: Stymulowanie rozwoju dziewczynki. Wzmacnianie i usprawnianie „mocnych stron”.

Cele szczegółowe	Sposoby, narzędzia i formy realizacji	Czas rozpoczęcia, czas zakończenia	Ocena, uwagi
1. Eliminowanie zachowań niepożądanych	<ul style="list-style-type: none"> - wzmacnianie pozytywnych zachowań poprzez miły gest, głaskanie, wykonanie ulubionej czynności, - mobilizowanie do działania poprzez pochwały, głaskanie, - wprowadzenie form muzykoterapii, bajkoterapii, oddziaływania logopedyczne 	- cały rok, w miarę potrzeb	

Opracowała: mgr Lidia Orkisz